

Намаление на данъците – да, ама друг път

Георги Ангелов

Тези дни станаха ясни промените в данъчното и осигурителното бреме, които се подготвят от правителството. На пръв поглед и според твърденията на представители от властта изглежда, че ще има реално намаление на данъчната тежест. Споменава се намаление на осигуровките с 6%, увеличение на необлагаемия минимум. Мимоходом се споменава и увеличение на акцизите и на данъчните оценки, но общото впечатление, което се оставя у слушателя /читателя/ е, че през 2006 година ще има нетно намаление на данъчно-осигурителната тежест. Нека да видим дали това е така.

Има едно безспорно намаление на облагането и това е предложеното намаление на осигуровките с 6%. То ще намали общата осигурителна тежест от над 42% до малко над 36% и представлява немалка стъпка в правилната посока. Тъй като осигуровките са най-големият данък /и като сума на събираните приходи, и като ставки/ всяко намаление на този данък трябва да се адмира. Това влияе положително на стимулите за труд и предприемачество и насърчава създаването на нови работни места. Нетната сума на намалението на осигуровките /след като се пресметнат вторичните ефекти от облагането на освободените суми с данък печалба и данък върху доходите/ е около 600 милиона лева.

Другият данък, при който има намаление на приходите, въпреки че няма намаление на ставките, е данъкът върху доходите. Това се дължи на предложеното увеличение на необлагаемия минимум от настоящите 130 лева до 180 лева през 2006 година. За повечето данъкоплатци това увеличение на необлагаемия минимум спестява около 8 лева месечно от подоходен данък. Все пак трябва да посочим, че не се предлага намаление на ставките по данъка върху доходите, което означава, че не могат да се очакват положителни ефекти върху стимулите за труд от промените в този данък. Разходите за увеличение на необлагаемия минимум са около 220 милиона лева.

Дотук приключихме с данъчните намаления. Сега започват промените в други данъци, които са насочени в обратната посока – увеличение на данъчната тежест.

Предвижда се през 2006 година да се увеличи данъчната оценка на имотите. Тъй като тази оценка служи за данъчна основа за имуществените данъци и такса смет можем да очакваме увеличение на данъчното бреме от тези два данъка. Числото, което се споменава за актуализиране на данъчните оценки, е 20%, което означава ръст на приходите от тези данъци с 20% над прогнозираното. Съответните суми за данък сгради и такса смет са 40 милиона лева и 180 милиона лева.

През 2006 година се очаква да се приемат наведнъж всички увеличения на акцизите на цигарите и алкохола, които бяха предвидени за следващите 3 години. Според изчисленията на Министерството на финансите това ще донесе допълнителни приходи на бюджета в размер на 260 милиона лева. През последните години, обаче, има тенденция приходите от акцизи да се подценяват. Така например за 2005 година приходите от акцизи са заложили със 100 милиона по-ниско, отколкото е реалното изпълнение, което се наблюдава за първите 8 месеца на годината. По тази причина завишаваме оценката на повишението на акцизите, за да я приближим до реалността. Така увеличението на акцизите върху алкохола и цигарите достига 325 милиона лева.

В допълнение, през 2006 година се увеличават и акцизите върху горивата. Според изчисленията на Министерството на финансите увеличението може да се изчисли на 130

милиона лева. Както и в горния случай, ревизираме тази оценка нагоре, за да я приближим до реалността и тя достига 160 милиона лева.

Цялото увеличение на акцизите се включва в данъчната основа, върху която се налага данък върху добавената стойност. Поради тази причина приходите от ДДС ще нараснат с около 97 милиона лева повече, отколкото ако не бяха променени акцизите.

През 2006 година се предвижда промяна на съотношението, в което се делят осигуровките. От следващата година съотношението работодател/работник ще е 65:35, докато досега беше 70:30. Чисто математически това води до повишаване на общата осигурителна тежест. Това е така, тъй като за част от осигуровките се преминава от начисляване “над черта” (tax exclusive) към начисляване “под черта” (tax inclusive). Ефектът от промяната на съотношението, в което се делят осигуровките, се изчислява на увеличение на дължимите осигуровки в размер на поне 50 милиона лева.

Друг ефект върху облагането на труда се поражда от прогресивността на данъчната таблица за облагане на доходите. Тази прогресивност води до това, което икономистите наричат “пълзящо нарастване на данъчната тежест” (bracket creep). То се дължи на факта, че при нарастване на работната заплата /заради инфлацията или растежа на икономиката/ по-голяма част от нея се дължи като данък. Този ефект на “пълзящо нарастване на данъчната тежест” е в размер на около 50 милиона лева.

През 2006 година два данъка ще бъдат намалени с общо 820 милиона лева, докато други данъци ще бъдат увеличени ефективно с 902 милиона лева. С други думи, **през следващата година ще има увеличение на общата данъчна тежест** с около 82 милиона лева. С други думи, и трите управляващи партии няма да спазят обещанията си за намаление на данъчното бреме под 40% от БВП.

Всичко това става в момент, в който излишъкът в консолидирания държавен бюджет достигна 1.33 милиарда лева. До края на годината можем да очакваме изпълнението на приходите да е около и над 2 милиарда лева. С други думи, има възможност за значително намаление на данъчната тежест – вече и най-големият песимист е наясно, че предложението на Института за пазарна икономика за намаление на всички преки данъци до 10% е напълно изпълнимо.

В същото време намалението на данъците е и напълно задължително, доколкото в България общата данъчна тежест е по-висока отколкото във всички нови членки на ЕС и в резултат България е и по-бедна от всички нови членки на ЕС. За да се промени това е нужно данъците да се намаляват, а не просто тежестта да се прехвърля от един данък върху друг.

Вид данък	Посока на промяната	Сума /млн.лв/
Осигуровки	намаление	-600
Данък върху доходите	намаление	-220
Данък сгради	увеличение	40
Такса смет	увеличение	180
Акцизи алкохол, цигари	увеличение	325
Акцизи горива	увеличение	160
ДДС - ефект от акцизите	увеличение	97

Осигуровки - промяна на разпределението	увеличение	50
Пълзящо нарастване на данъчната тежест	увеличение	50
Общо	увеличение	82